

Αθήνα, 2 Φεβρουαρίου 2010

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ολοκληρωμένα Προγράμματα Αστικής Αναζωογόνησης Υπάρχει προοπτική για τις ελληνικές αστικές περιοχές σε κρίση;

Με αφορμή τη διεξαγωγή του Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα «Building on 20 Years of Community Support to Urban Development», τη σχεδόν ταυτόχρονη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής με θέμα «Ανασυγκρότηση των πόλεων: Νέες προτεραιότητες – Θεσμικά εργαλεία – Νομοθετικό πλαίσιο» και υπό το πρίσμα της αναμόρφωσης των Προγραμμάτων του Ε.Σ.Π.Α., ο Σύλλογος Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α.) επισημαίνει τα εξής:

Την προηγούμενη προγραμματική περίοδο (2000 – 2006) υλοποιήθηκε ο τελευταίος κύκλος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN από το τ. Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ενώ ταυτόχρονα υλοποιήθηκαν οι Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Αστικής Ανάπτυξης, στο πλαίσιο των Π.Ε.Π. και υπό την αρμοδιότητα (ουσιαστικά) του τ. ΥΠ.ΟΙ.Ο. Παράλληλα, υπήρξαν και άλλες ολοκληρωμένες παρεμβάσεις με λιγότερο έντονη την αστική διάσταση (π.χ. Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης), επίσης διασπαρμένες σε διάφορα Υπουργεία.

Για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο προβλεπόταν η πλήρης ενσωμάτωση της λογικής των αστικών προγραμμάτων της Ε.Ε. στην πολιτική για τη συνοχή (*mainstreaming*). Η λογική του “mainstreaming” συνεπαγόταν δύο πράγματα: την εφαρμογή της μεθόδου σε πολύ ευρύτερη κλίμακα και τη μεγαλύτερη εμπλοκή των ίδιων των πόλεων στην αναπτυξιακή διαδικασία. Ενώ τυπικά η χώρα μας ενσωμάτωσε τη διάσταση αυτή, με την πρόβλεψη ολοκληρωμένων αστικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο του κάθε Π.Ε.Π., ουσιαστικά δεν υπάρχει η αναμενόμενη εξέλιξη. Η πρακτική που ακολουθείται είναι να προκηρύσσονται δράσεις στο πλαίσιο των Π.Ε.Π., όπου Δήμοι που πληρούν ελάχιστα τυπικά κριτήρια (π.χ. πληθυσμιακά) δύναται να υποβάλλουν προτάσεις για έργα αποκλειστικά αναπλάσεων. Με τον τρόπο αυτό, δεν εξυπηρετείται το “mainstreaming”, ενώ έχει απομειωθεί ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των προγραμμάτων, που αφορά στην παράλληλη επίτευξη οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων. Σε αυτήν την κατάσταση συνέβαλλε αναμφισβήτητα ο μονοταμειακός χαρακτήρας των προγραμμάτων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, αλλά και η απουσία συνεργασίας μεταξύ των Υπουργείων, αφού το κάθε Υπουργείο επιθυμεί να εφαρμόσει μια δική του πολιτική για τον αστικό χώρο. Υπάρχουν πολλά ακόμη προβλήματα που απορρέουν από τον τρόπο με τον οποίο προωθούνται οι σχετικές δράσεις, όπως ότι μέσα από ένα σύστημα οριζόντιας (ουσιαστικά) επιλογής δεν είναι βέβαιο ότι οι πόροι κατευθύνονται πραγματικά στις περιοχές που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι απουσιάζει ένας επιτελικός φορέας που θα δίνει οδηγίες και κατευθύνσεις για το πώς και πού θα πρέπει να υλοποιούνται οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και ο οποίος θα συντονίζει τις επιμέρους πολιτικές των διαφόρων Υπουργείων για την ανάδειξη συμπληρωματικότητας και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των προγραμμάτων για τις πόλεις. Επισημαίνουμε ότι τα προγράμματα αστικής αναζωογόνησης (*urban regeneration*) δεν αποτελούν «πολυτέλεια». Αντίθετα αποτελούν αναγκαίες παρεμβάσεις για να σταματήσουν φαινόμενα όπως της αστικής διάχυσης και της «εκτός σχεδίου» και αυθαίρετης δόμησης, καθώς ο αστικός και ο εξωαστικός χώρος αποτελούν συγκοινωνούντα δοχεία. Επίσης, είναι ο μόνος τρόπος για να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης και οι προοπτικές αστικών περιοχών σε οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική κρίση. Η ένταση των σχετικών προβλημάτων έχει ενισχυθεί και δεν περιορίζεται μόνο σε περιοχές όπως ο Αγ. Παντελεήμονας, τα Πατήσια και η Κυψέλη, όπως αποδεικνύει πρόσφατη έρευνα συναδέλφων (βλ. εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, <http://www.tanea.gr/default.asp?pid=2&ct=1&artId=4556736>), ενώ σίγουρα δεν περιορίζεται μόνο στο Λεκανοπέδιο.

Προτείνουμε τον επιτελικό και συντονιστικό αυτό ρόλο να τον αναλάβει το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, καθώς συγκεντρώνει όλες τις συναφείς αρμοδιότητες και την εμπειρία για την υλοποίηση αστικών προγραμμάτων, στο πλαίσιο μια ευρύτερης αστικής πολιτικής. Καλούμε όλους τους επιστημονικούς φορείς και Συλλόγους να στηρίξουν αυτή τη θέση, προκειμένου να μη χαθεί ακόμη μια ευκαιρία στην προσπάθεια για την καθιέρωση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τον αστικό χώρο.

Είμαστε στη διάθεση του Υπουργείου, των λοιπών φορέων και Συλλόγων για οποιαδήποτε συνεργασία στην κατεύθυνση αυτή.